

# Rapportage bewoningsgeschiedenis boerderij Bi-j Klusse Kerneel Nederweert-Eind (2019)



ALFONS BRUEKERS

## Voorwoord

Deze publicatie is een uitgave van de Stichting Regionaal Archeologisch Bodemonderzoek te Nederweert (STRABO), die zich ten doel stelt oud(-er) archeologisch en cultuurhistorisch onderzoeks- en vondstenmateriaal te documenteren en te ontsluiten voor wetenschappelijk onderzoek en algemeen publiek.

Overname van deze rapportage gedeeltelijk of geheel, via welk medium dan ook, is zonder bronvermelding niet toegestaan.

Illustratie voorblad: boven de originele boerderij Kruisstraat 41 (toestand in 2018, foto google earth) en beneden de reconstructie in het Limburgs Openluchtmuseum Eijnderhoof (2025, foto Johan Horst voor Nederweert24).

Alfons Bruekers

STRABO | Stichting Regionaal Archeologisch BodemOnderzoek  
Kreijel 4  
6035 SG OSPEL

# Inhoudsopgave

Voorwoord

1. Inleiding .....	4
2. Bewoningsgeschiedenis .....	6
3. Reconstructie in Eijnderhoof .....	12
4. Samenvatting.....	15

# 1. Inleiding

Door bestuursvoorzitter Peter Willekens is in mei 2019 aan STRABO gevraagd om een serie namen voor te stellen voor een viertal bestaande, in aanbouw zijnde of geplande objecten op het terrein van het Limburgs Openluchtmuseum Eijnderhoof. Het betrof het entreegebouw, de kiosk in het hart van het museumterrein, de geplande boerderij-omgeving in de westelijke zone van het terrein en het nieuwe ambachtengebouw.



Eijnderhoof tijdens de contactdag van de Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg, april 2019. Foto: Sander van Daal.

De peelboerderij is een reconstructie van een bestaande Eindse hoeve (adres Kruisstraat 41 in Nederweert-Eind) en zal dan ook de oorspronkelijke naam (*'Bi-j Klusse Kerneel'*) gaan dragen. De boerderij vormt de kern van een groter zelfvoorzienend museumensemble bestaande uit utiliteitsgebouwen voor vee en boerderijdieren, akker, moestuin, weiland en brandkuil. Het verhaal dat hier verteld gaat worden is dat van de voedselproductie. Een educatief project om kennis over de herkomst en productie van onze dagelijkse voedsel voor een jong publiek te illustreren.



Artist's impression van de peelboerderij in Eijnderhoof. Illustratie: Madeleine Hoste.

Deze rapportage bestaat uit twee delen. Allereerst de resultaten van het onderzoek naar de stichting en bewoning van de oorspronkelijke hoeve gelegen aan de Kruisstraat 41 in Nederweert-Eind, waarbij ook de herkomst van de naam Bi-j Klusse Kerneel wordt verklaard.

In het tweede deel wordt een voorstel gedaan voor de naamgeving van de periferie van de gereconstrueerde boerderij in Openluchtmuseum Eijnderhoof, met aandacht voor oorspronkelijke toponiemen uit deze streek.

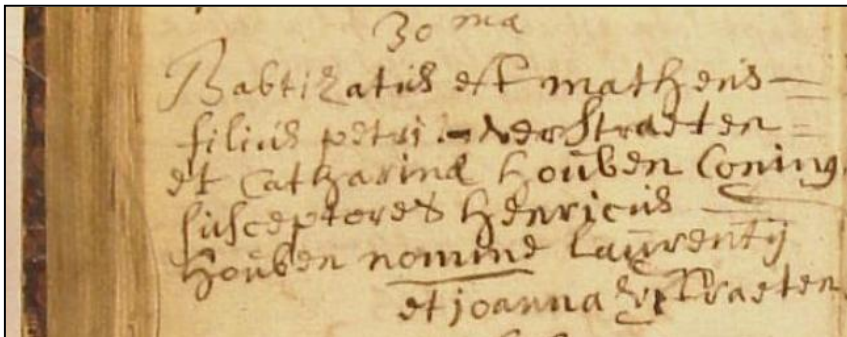
Dit onderzoek werd uitgevoerd in 2019 en (in de huidige vorm) gepubliceerd in 2025.

## 2. Bewoningsgeschiedenis

De boerderijwoning Kruisstraat 41, bij de splitsing met de Baldessenweg in Nederweert-Eind, draagt van oudsher de naam Bi-j Klusse Kerneel. Onderzocht is wanneer en door wie de boerderij gesticht is, wie de opeenvolgende eigenaren en bewoners waren en hoe de boerderij aan haar naam kwam..

### Stichting

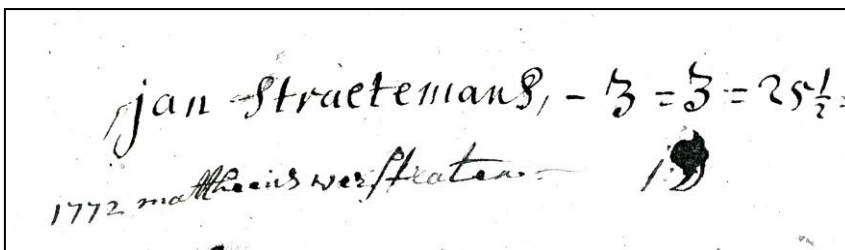
De stichter en eerste bewoner van de boerderij was Matheus Verstraeten. Hij is op 30 november 1733 gedoopt in de St. Lambertuskerk van Nederweert als zoon van Petrus Verstraeten en Catharina Houben, een stel dat in 1730 in Nederweert getrouwd is. De familie is afkomstig van een boerderij op de grens van Rosveld en Schoor. Matheus is de enige zoon en heeft nog twee oudere zussen, Maria (geboren in 1731) en Joanna (1732).



Doopinschrijving uit 1733 van Matheus Verstraeten in de St. Lambertusparochie van Nederweert. Bron: aezel.eu.

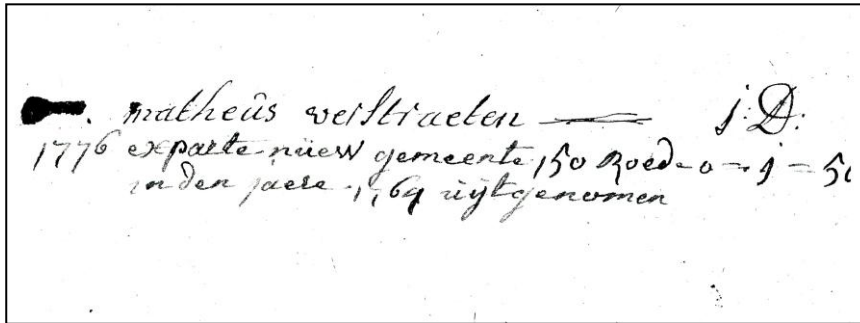
Als 20-jarige treedt Matheus Verstraeten op 25 mei 1754 in het huwelijk met Wilhelmina Janssen (ook wel Simons genaamd). Zijn vader Petrus overlijdt 4 maanden later en zijn moeder drie jaar na haar man.

In 1764 krijgt Matheus Verstraeten octrooi van het gemeentebestuur van Nederweert om aan de Kruisstraat, in het gebied In de Hoeven, een perceel heide van 150 roeden (ruim 3000 m<sup>2</sup>) te ontginnen. Hij woont daar dan ook al in de buurt want tot de spaarzame vermeldingen van Matheus horen zijn verkiezingen in 1767 en 1770 tot rotmeester van de het 18<sup>e</sup> 'rot' van de schutterij, dat ten doel had de bevolking van de Kruisstraat te verdedigen in tijden van nood.



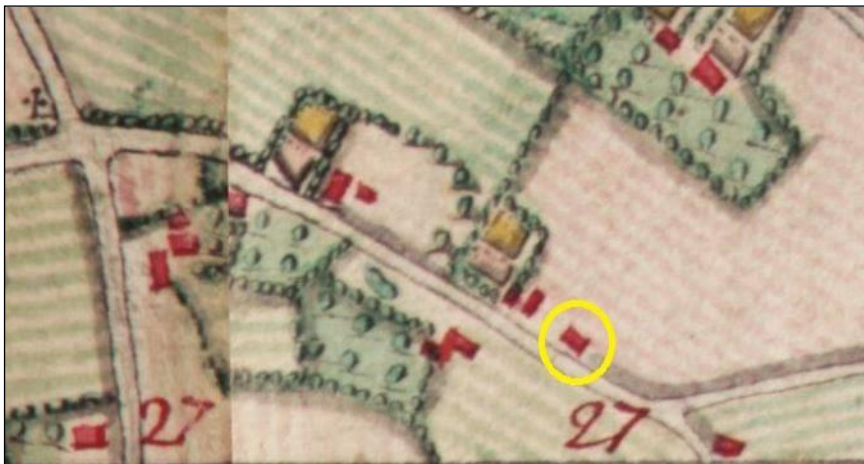
Oudste vermelding van Matheus Verstraeten in het grondbelastingsboek van 1772 (later notitie uit 1772). Bron: GAN OA XXXI.

Wanneer hij begonnen is om daar een huisje te bouwen is niet precies bekend. In het zogenaamde boenderboek wordt hij in 1772 aangeslagen voor de gemeentelijke grondbelasting maar waarschijnlijk alleen voor het perceel en niet inclusief een huis. Vier jaar later, in 1776, is er wel sprake van een belastbaar huis maar omdat de taxatie meestal pas later volgde, kan de eigenlijk bouw al een jaar eerder hebben plaatsgevonden.



In 1776 wordt Verstraeten aangeslagen voor de grondbelasting op zijn boerderij en blijkt al sinds 1764 eigenaar van een stukje ontginning. Bron: GAN OA XXXXII.

Een veilige aanname lijkt in elk geval dat de bouw plaatsvond tussen 1772 en 1776. In theorie kan het ook al enkele jaren eerder zijn geweest (daarop wijst zijn verkiezing als rotmeester) en dat zou dan betekenen dat hij enige tijd vrijstelling van grondbelasting heeft genoten. Op de Oostenrijkse Ferrariskaart (die omstreeks 1776-1777 gedateerd wordt) staat de boerderij reeds ingetekend; zij was toen dus in elk geval nog splinternieuw.



De pasgebouwde hoeve (geel omcirkeld) op de Oostenrijkse Ferrariskaart, ca. 1777.

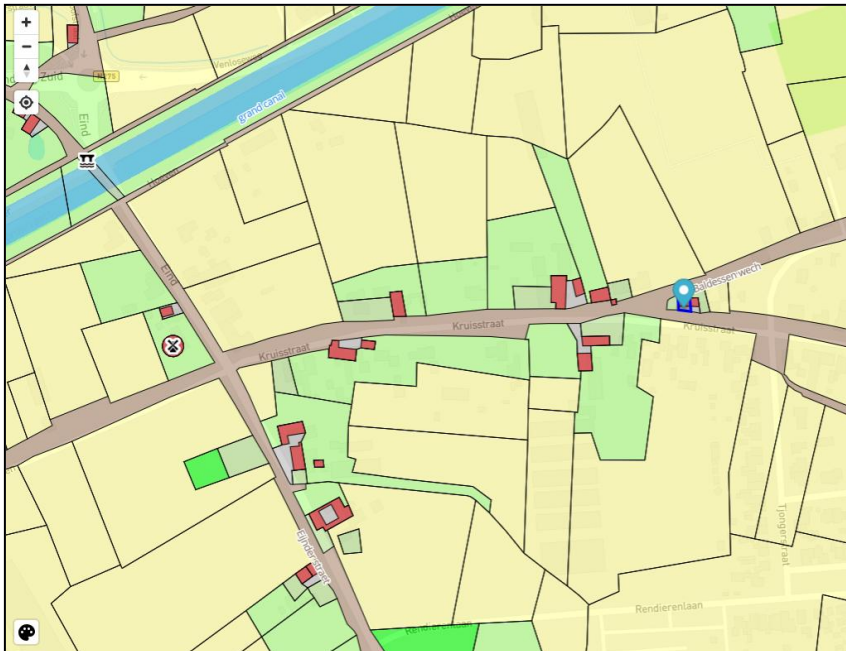
Het eerste kind van Matheus Verstraeten en Wilhelmina Janssen heet Peter Verstraeten, genoemd naar zijn grootvader dus, en die wordt gedoopt op 29 maart 1755. Op 17 mei 1774 trouwt die Peter met Catharina Winckels. Hij is dan met zijn 19 jaar opvallend jong om in het huwelijk te treden. In iets minder dan 9 maanden wordt hun eerste kind, dochtertje Mathia geboren. Vader Peter verklaart bij de doopinschrijving niet te kunnen schrijven. Er zullen in hetzelfde gezin nog drie meisjes volgen, en geen zonen. Bij de doop van dochter Maria in 1779 tekent kapelaan Vullers expliciet aan dat de ouders woonachtig zijn op de 'Cruisstraat'.

### Splitsing

Peter Verstraeten is een weinig vermogend man, die in het bevolkingsregister van 1796 als 'arme' staat ingeschreven en dat label staat voor de allerlaagste sociale klasse. Hij overlijdt in 1804 en is dan nog maar 49 jaar oud, wat ook voor die tijd opvallend jong is. In die tijd is het huis overigens al in twee delen gesplitst, een situatie die tot ongeveer 1870 zal bestaan. Uit 1811 is ook een korte beschrijving van het gebouw bewaard: beide huishelften bezitten elke slechts één deur en één raam. Dat bevestigt enigszins de deplorabele en armoedige staat die al op andere gronden vermoed kon worden. Het zal er geen vetpot zijn geweest.

De grootte van het grondbezit was vergeleken met andere boerderijen zeer klein: slechts 150 roeden of ruim 3000 m<sup>2</sup>. In 1811 blijkt het bezit een klein beetje toegenomen, tot 200 roeden, waarvoor jaarlijkse 10 stuiver aan grondbelasting moest worden betaald.

Peter's echtgenote, Catharina Winckels sterft in 1818 op 73-jarige leeftijd. Als woonplaats wordt dan Op de Hoeven vermeld, dat is inderdaad het gebied van de Kruisstraat dat als zodanig werd aangeduid.



Bij de blauwe punaise (rechts) de boerderij op de kadastrale minuutkaart van 1844. De eigendom is dan gesplitst in twee percelen. Bron: aezel.eu.

Dochter Joanna Maria Verstraeten huwt op 22-jarige leeftijd in 1801 met de even oude Jan Koninckx, dienstknecht uit Heijthuiszen. Dit echtpaar wordt eigenaar van de westelijke helft van het ouderlijk huis en sticht er een boerenbedrijfje; in het oostelijke deel is Cornilis van Leent eigenaar en boer.

Op latere leeftijd gaat Jan Koninckx zich verhuren als dagloner. In 1844 staan als de eigenaar van de twee helften te boek respectievelijk: Jan Brunas of Bruijnaers (klompenmaker van beroep) en Pieter Jan Konings (landbouwer). Dezelfde Jan Brunas wordt in later jaren genoemd als riet- en strodekker en is dan gehuwd met Wilhelmina Thijssen. Bij de introductie van de eerste huisnummering in Nederweert, in 1847, wordt het adres Hulsen 595 resp. 594.

## Verkoop

In de winter van 1875/1876 vindt er een openbare verkoop plaats door de kinderen van Jan Brunas. De nieuwe eigenaar is Adriaan Houtkamp die in 1849 gehuwd is met Wilhelmina Verstappen. Houtkamp overlijdt al snel en in 1889 zien de erfgenamen van de weduwe Houtkamp-Verstappen zich na een rechterlijk vonnis van de rechtbank in Roermond gedwongen om wegens onverdeelde boedel tot veiling over te gaan.

**5** Op **Woensdag 3 April** 1889 voorloopig en **Woensdag 10 April** opvolgend **finaal**, telkens des namiddags om 4 ure ter herberge van den Heer Renier Nijssen te Nederweert in het Hulsen.



Huis, schuur, tuiu en bouwland gelegen te Nederweert op de **Kruisstraat** cadastraal bekend sectie J nos. 756, 889 samen groot 53 aren 05 centiaeren.

De verkoop zal plaats hebben eerst in 3 perceelen en dan in massa.

**Aanvaarding huis dadelijk en bouwland Stoppelbloot 1889.**

Aankondiging van de veiling van de boerderij in 1889. Weekblad Kanton Weert, 30 maart 1889. Erfgoedhuis Weert.

Die veiling vindt plaats ten overstaan van de Nederweeter notaris Lebrun in de herberg van molenaar Renier Nijssen in Nederweert-Eind. Huis, erf en een paar kleine aangrenzende percelen, totaal iets meer dan een halve hectare groot, worden in één koop gekocht door landbouwer en werkmans Jan Mathijs Kluskens die na éénmaal hogen de koop verwerft voor 420 gulden. Dat is een relatief laag bedrag en dat betekent dat het slechts een zeer kleine boerderij betrof. De grotere boerderijen gingen in dit tijd, afhankelijk van het grondbezit, al gauw voor 2000 van de hand. De notariële toewijzing aan Kluskens vindt plaats op 10 april 1889.

*Neder den Ouden April Achtste honderd negen en tachtig des namiddags om vier ure te Weert ten overstaan mijns Heeren Notaris Lebrun te Weert in het Oude Hof van de Heeren van der Meer plaats te Weert.*

*Adriaan van Dieppe landbouwer wonende te Nederweert kadastraal bekend sectie J nos. 756, 889 samen groot 53 aren 05 centiaeren. danigheid van grondstukke te hebben van a. E. de v. van Dieppe b. Leonard de Bladpen c. John de Bladpen d. Anton de Bladpen e. Frans Koopman als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Wilhelmina de Bladpen f. Jan de Bladpen als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Elizabeth de Bladpen g. Jan de Bladpen als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Tharina de Bladpen h. Jan de Bladpen als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Tharina de Bladpen i. John de Bladpen als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Tharina de Bladpen j. Theresia de Bladpen als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Tharina de Bladpen k. Theresia de Bladpen als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Tharina de Bladpen l. Theresia de Bladpen als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Tharina de Bladpen m. Theresia de Bladpen als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Tharina de Bladpen n. Theresia de Bladpen als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Tharina de Bladpen o. Theresia de Bladpen als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Tharina de Bladpen p. Theresia de Bladpen als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Tharina de Bladpen q. Theresia de Bladpen als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Tharina de Bladpen r. Theresia de Bladpen als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Tharina de Bladpen s. Theresia de Bladpen als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Tharina de Bladpen t. Theresia de Bladpen als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Tharina de Bladpen u. Theresia de Bladpen als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Tharina de Bladpen v. Theresia de Bladpen als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Tharina de Bladpen w. Theresia de Bladpen als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Tharina de Bladpen x. Theresia de Bladpen als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Tharina de Bladpen y. Theresia de Bladpen als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Tharina de Bladpen z. Theresia de Bladpen als in algeheel gemeenschappelyk van goederen gehuwd met Tharina de Bladpen*

*Nr 52.*  
*Saline*  
*Om Goed*  
*del. 10 April 1889*  
*annex 61*

Aanhef van de notariële acte van veiling uit 1889. RHCL Notarieel archief 09.08, inv. nr. 8786 Notaris Lebrun, Nederweert.

*Handtekening van Adriaan van Dieppe die verklaarde niet te kunnen gaambeekenen.*

*J. Burons*  
*L. H. Kijns*  
*J. M. Jonkers*  
*J. de Bladpen*  
*J. de Kluskens*

*J. H. Jacobs*  
*J. de Kluskens*  
*J. de Brun*  
*notaris*

Handtekeningen onder de transportacte van de boerderij uit 1889. Geheel links onder het ietwat beverige handschrift van Jan Mathijs Kluskens, de koper.

## Familie Kluskens

Koper en nieuwe bewoner wordt Jan Mathijs Kluskens, werkmans van beroep. Hij woonde tot die tijd een eindje verderop op de Baldessenweg. Zijn echtgenote is de dienstmeid Geertrudis Konings, met wie hij in 1880 getrouwd is. Zij zal wel een erfgename van de eerdergenoemde Konings-familie zijn geweest.

Vanaf die tijd zal de boerderij wel 'Klusse' zijn gaan heten, naar de familienaam Kluskens.

In 1905 krijgt het echtpaar Kluskens-Konings zij van het gemeentebestuur bouwvergunning voor het veranderen van de schuur en in 1913 wordt er een nieuw bakhuis gebouwd bij een reeds bestaande broodoven. Jan Mathijs Kluskens komt in 1917 op 62-jarige leeftijd te overlijden en zijn weduwe blijft er nog enkele jaren wonen.

Schoonzoon Cornelis Vaes, die in 1907 trouwt met Maria P.H. Kluskens, betreft de boerderij in 1923 als gezinshoofd. Zijn bijnaam luidt '*Klusse Kerneel*', naar de bijnaam van zijn schoonouders. Het adres is dan Hulsen G60 geworden.

Gedenk in uw gebeden zaliger  
**CORNELIS VAES**  
 weduwnaar van  
**MARIA HUBERTINA P. KLUSKENS**

De dierbare overledene werd geboren te Ospel 17 dec. 1877 en is overleden 9 aug. 1959 te Eind - Nederweert, tijdig gesterkt door de Genademiddelen onzer Moederkerk. Zijn lichaam werd te ruste gelegd op het kerkhof 12 augustus en wacht de verrijzenis op de jongste dag.

In het licht van de dood worden alle dingen van het dagelijks leven, zo eenvoudig, zo simpel, zo klein. In deze kleinheid komt de mens te staan voor de grootheid van God en begrijpt hij beter, dan wanneer ook in zijn leven de zin van leven. Zo is het ook Cornelis vergaan. In z'n eenzaamheid ontdekte hij de zin van het leven. Heeft hij niet altijd gebeden om de genademiddelen van de Kerk te mogen ontvangen om daardoor gesterkt, meer verbonden te worden met Christus, geen angst meer te hebben voor de dood? Daarom wilde hij graag sterven om weer zo gauw mogelijk verbonden te worden met zijn dierbaren in de hemel.  
 Daarom, kinderen, laat dit leven een eenvoudig voorbeeld voor u zijn!  
 Mijn Jezus barmhartigheid!

J Hermans Koster Eind-Nederweert

Jezus Maria Joseph Gerardus  
 Bid voor de ziel van zaliger  
**Maria Petronella Hubertina Kluskens**  
 echtgenote van  
**CORNELIS VAES**

De dierbare overledene werd geboren te Nederweert 20 juni 1881 en overleed in 't St. Jansziekenhuis, gesterkt door de H.H. Sacramenten, te Weert 28 april 1958; zij werd begraven op het R.K. Kerkhof te Eind-Nederweert 1 mei 1958.

Zij was een voorbeeld van de sterke vrouw, met een blijde lach ging zij door het leven. 50 Jaren is zij de levensgezellin geweest van haar man. Deze sterkte heeft zij ontvangen in de levensgemeenschap met Christus. Haar trouwe gang naar de kerk was daarvan een uitbeelding.

Daar heeft zij als mens zich gesterkt aan de Christuswoorden, om als pelgrim door het leven te gaan. Ook het „Weest paraat” was vlees en bloed geworden bij haar. Als zwakke christen zag ze op tegen de enge doorgang van de dood. Maar vol gelovig vertrouwen was zij weer sterk door het Christuswoord: „Ik ben de Verrijzenis en het Leven; wie gelooft in mij zal leven, al is hij gestorven en alwie leeft en gelooft in mij zal niet sterven in eeuwigheid.”

Dierbare man en kinderen, blijft mij gedenken in het H. Misoffer en maak in uw leven deze woorden levensecht.

Overlijdensprentjes van Cornelis Vaes (Klusse Kerneel), 1877-1959 en zijn echtgenote Maria P.H. Kluskens (1881-1958). Collectie SGN.

In 1960, na het overlijden van Cornelis Vaes op 9 augustus 1959, wordt de woning betrokken door Godefridus W. van Riet ('*Frits van Ledjes*'). Het huis krijgt bij de nieuwe straatnaamgeving in 1950 het adres Kruisstraat 7. In 1984 vindt henummering plaats en uit die tijd dateert het nog geldende adres Kruisstraat 41.



De originele boerderij Bi-j Klusse Kerneel in de toestand van 2018 (foto: Google Earth).

Bronvermelding van alle genoemde historische en genealogische gegevens: Alfons Bruekers, Tijdmachine Nederweert (2018).

### 3. Reconstructie in Eijnderhoof

Op verzoek van de bestuursvoorzitter van Eijnderhoof is een naamgevingsscenario ontwikkeld voor de omgeving van de gereconstrueerde boerderij Bi-j Klusse Kerneel in het openluchtmuseum.



Gereconstrueerde boerderij Bi-j Klusse Kerneel in Openluchtmuseum. Toestand in juni 2025. Foto: Johan Horst voor Nederweert24

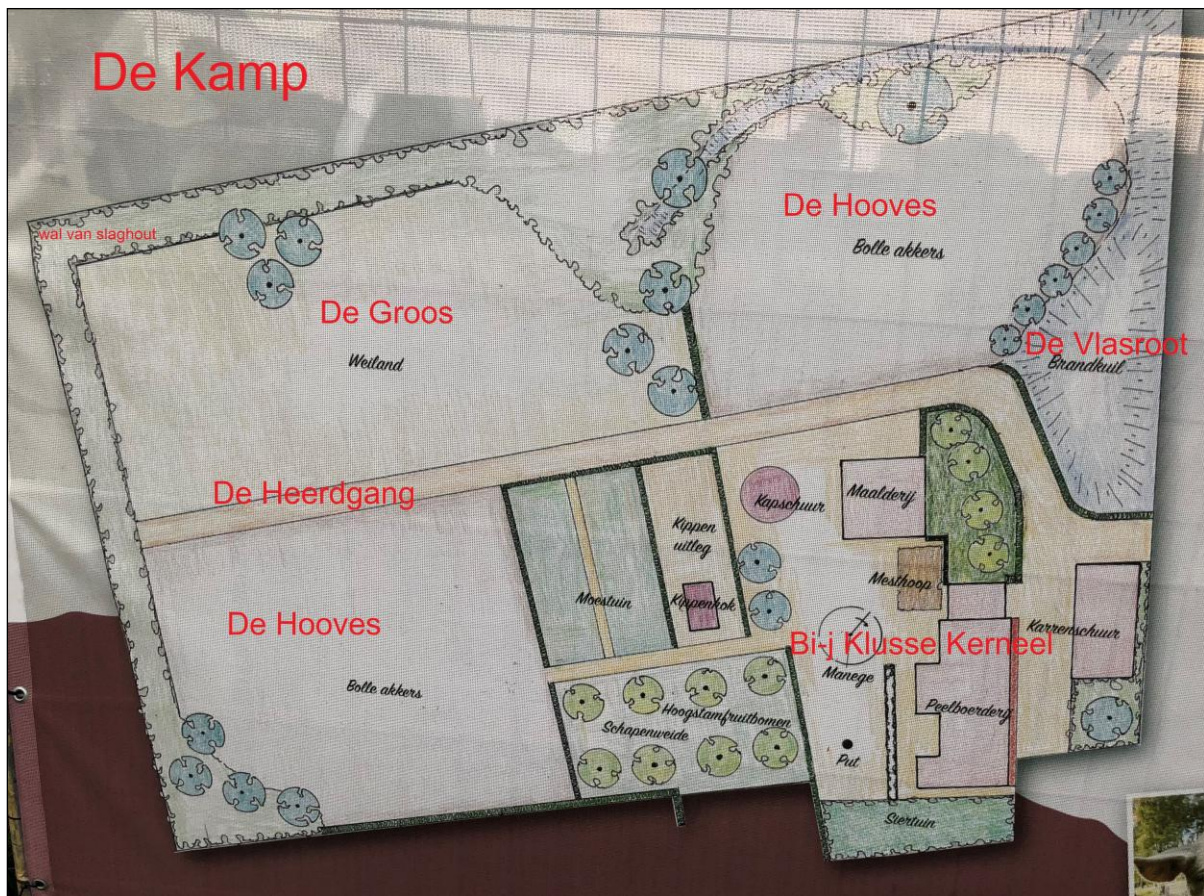
De landschapstuin bestaat uit zeer diverse maar welgekozen separate onderdelen, maar wil desondanks als geheel één verhaal vertellen, namelijk dat van de zelfvoorzienende voedselproductie rond 1850. Die totaalaanpak vergt ook in de naamgeving een coherent beeld. Dus geen samenraapsel van min of meer willekeurige oude veldnamen, maar namen die met elkaar in samenhang zijn, en vanuit die samenhang een totaalbeeld scheppen dat het uiteindelijke verhaal (n.l. over zelfvoorzienende voedselproductie) versterkt. Hier past dus niet één naam, maar een groepje van namen dat als het ware de verbinding legt tussen de bouwkundige elementen. En deze op zijn beurt koppelt aan een groter verhaal over ontginningen, heide en cultivering dat niet gevisualiseerd kan worden, maar wel rijke context geeft aan het verhaal van gidsen en voor bezoekers.

#### Naamsvoorstel

De voorgestelde naam wordt derhalve een cluster van namen:

- Het totale gebied: De Kamp.
- De boerderij heet reeds: Bi-j Klusse Kerneel.
- De noordzuid-weg die dit gebied doorsnijdt: De Heerdgang.
- De brandkuil zou ik noemen: De Vlasroot (bij de keuze voor specifiek gebruik) of 'De Wi-er' (meer algemeen).

- De akker gaat dan heten: De Hooves.
- Het weiland krijgt als naam De Groos.



Voorgestelde naamgeving van de omgeving van de peelboerderij. Tekening: Eijnderhoof. Foto: Alfons Bruekers.

## Historische onderbouwing

Een kamp was een kleine, ééngzinsontginning in het oude heidegebied. Bestaande uit een boerderij(-tje), erf, akkers, weiland (groos). Dat alles omringd door een houtwal die diende om het vee dat op de heide graasde buiten te houden, en als voorziening van hakhout voor vlechtwerk van wanden en afrasteringen, en brandhout voor de broodbakoven.

Een heerdgang (in Nederweert vaker: heerschap) is een veelvoorkomend begrip uit Limburg en Noord-Brabant. Het betekent een cluster van ontginningsboerderijen waarvan de boeren hun heerd (kudde, van herder) gezamenlijk lieten weiden op de gemeenschappelijke heide. In latere eeuwen werd het begrip een administratieve aanduiding voor wijken of gehuchten die vaak nog bestaan tot in onze tijd. Zo traint PSV in Eindhoven op sportcomplex De Herdgang en is Tilburg opgedeeld in Haardgangen. Nederweert kende vijf heerdgangen of heerschappen, zoals Boeket, Steir en Heessel.

Vlasroot is een specifieke gebruiksfunctie van een waterkuil en werd gebruikt om het geogste vlas te laten 'rotten' zodat het zich leende voor de verdere bewerking. Hiermee is het rechtstreeks gekoppeld aan een van de ambachten van Eijnderhoof. Dit is overigens niet strijdig met het gebruik als brandkuil; het kunnen gelijktijdige functies zijn.

De Hooves is de oude Nederweertse aanduiding voor kleine, door houtwallen omgeven akkertjes die als een soort bijenraatvorm de oude akkergebieden omringden. Nederweertse

toponiemen zoals Hoeven (Nederweert-Eind), Ramshoven (Boeket) e.v.a. herinneren daar nog aan. Ook de dialect-zegswijze '*ich gaon hoove*' (ik ga de tuin omspitten) is daar van afgeleid.

De Groos is de oude naam voor wat tegenwoordig weiland heet.

### **Legitimering van de keuze**

Het voorgestelde cluster benamingen is gekoppeld aan de fysieke objecten die zijn gepland, legt binnenrelaties met andere activiteiten op Eijnderhoof (zoals brandstof voor de bakoven en vlas voor de wevers), en heeft buitenrelaties met het gebied dat vroeger buiten het museumcomplex lag (de heidevelden). Daarmee is het een consistent en verbindend element in het museumconcept en een basis voor storytelling.

Persoonlijk mis ik in het ensemble een klein bakhuis. Ook dat is een element van zelfvoorzienendheid en voedselproductie. De oorspronkelijke boerderij Klusse Kerneel beschikt over een bakhuis.

Overigens zou het aanbeveling verdienen om de geplande akker in twee of drie kleine perceeltjes te verdelen, dan wordt het Hooves-karakter nog meer versterkt. En dan wellicht het akkerareaal iets vergroten en dat van de Groos equivalent verkleinen. Maar dat valt buiten het bestek van dit naamgevingsvoorstel.

In het bestek wordt gesproken over 'Bolle Akkers'. Dat is eigenlijk in de context van een peelboerderij een historische vergissing. Bolle akkers komen alleen maar voor in de middeleeuwse ontginningen, waar door eeuwenlange plaggenmestbewerking de akker langzaam millimeter voor millimeter hoger werd. Dat effect was pas na honderden jaren intensieve beakkering zichtbaar. In het onderhavige uitbreidingsdeel van het museum hebben we het echter over een peelboerderij, dus een laat-19<sup>e</sup>-eeuwse ontginning. Daarbij werd nauwelijks (of slechts korte tijd) plaggenmest gebruikt, en deden vanaf 1870 andere bemestingsvormen zoals Perugano en stadshuisvuil (beide aangevoerd via de kanalen) hun intrede. Die hadden geen ophogingseffect. Het begrip bolle akker is dus eigenlijk een wezensvreemd element in dit deel van het museum. En met peelboerderijen heeft het ook geen relatie. Hier zou misschien nog eens naar gekeken kunnen worden.

## 4. Samenvatting

Op verzoek van bestuursvoorzitter Peter Willekens van het Limburgs Openluchtmuseum Eijnderhoof is onderzoek uitgevoerd naar de bewoningsgeschiedenis van de boerderij B-j Klusse Kerneel, Kruisstraat 41 in Nederweert-Eind. De vraag was relevant vanwege de bouw van een replica van deze nog steeds bestaande hoeve in het Limburgs Openluchtmuseum Eijnderhoof. Onderzoeksvragen waren de ouderdom van de boerderij en de verklaring van de naam ervan.

Bij het onderzoek is uitsluitend gebruik gemaakt van archivalische bronnen. Aangetoond werd dat de hoeve is gesticht op heidegrond tussen 1772 en 1776. De stichter was boerenzoon Matheus Verstraeten, die gehuwd was met Wilhelmina Janssen. In 1889 wordt de hoeve aangekocht door de Jan Mathijs Kluskens en ging de boerderij Bi-j Klusse heten. Diens schoonzoon, Cornelis Vaes werd in de volksmond Klusse Kerneel genoemd en zo is de naamsevolutie van de boerderij te verklaren.

Verder wordt in dit rapport een voorstel gedaan voor de naamgeving van de percelen rondom de gereconstrueerde boerderij in het openluchtmuseum.